

Asia: VN/27266/2024

Lausuntopyyntö pankkipalvelulainsäädännön arviointia koskevasta työryhmämietinnöstä

Lausunnonantajan lausunto

1. Huomionne yrityksen ja yhteisön perusmaksutiliä koskevista ehdotuksista

Suomen startup-yhteisö kannattaa ehdotusta, jonka mukaan pankkien tulisi nykyistä systemaattisemmin dokumentoida ja tilastoida tilanteet, joissa peruspankkipalveluiden avaamisesta kieltäydytään, sekä näiden kieltäytymisten perusteet. Ongelman tehokas korjaaminen edellyttää, että keskeiset kipupisteet pankkipalveluiden saatavuudessa voidaan tunnistaa luotettavan tiedon perusteella. Parempi tiedonkeruu ja raportointi mahdollistavat myös viranomaisvalvonnan kehittämisen sekä sääntelyn toimivuuden arvioinnin.

Startup-yritysten näkökulmasta pankkipalveluiden saatavuus on keskeinen yritystoiminnan edellytys. Ilman pankkitiliä yritys ei käytännössä voi maksaa palkkoja, vastaanottaa maksuja tai asioida julkisten rahoittajien kanssa. Useat julkiset rahoitusinstrumentit, kuten Business Finlandin tuet, edellyttävät suomalaisen pankkitilin olemassaoloa. Myös työryhmän mietinnössä todetaan, että pankkipalveluiden puute voi estää yrityksen perustamisen tai johtaa jo käynnistetyn yritystoiminnan päättymiseen.

Startup-ekosysteemissä yritykset ovat usein alkuvaiheessa pieniä, nopeasti kasvavia ja kansainvälisesti toimivia. Näiden yritysten omistusrakenteet ja kansainväliset yhteydet voivat poiketa perinteisistä yrityksistä, mikä saattaa joissain tilanteissa lisätä pankkien varovaisuutta asiakassuhteiden avaamisessa. Siksi on tärkeää, että pankkien päätöksentekokäytännöt ovat läpinäkyviä ja että mahdolliset ongelmat voidaan tunnistaa järjestelmällisesti.

Suomen startup-yhteisö pitää myös tärkeänä, että sääntely ja viranomaisohjeistus tukevat riskiperusteista arviointia siten, ettei kokonaisia asiakasryhmiä suljeta pankkipalveluiden ulkopuolelle. Tämä on tärkeää myös de-risking-ilmion ehkäisemiseksi, jota mietinnössä käsitellään.

2. Huomionne asiakaspalvelua koskevista ehdotuksista

Suomen startup-yhteisön näkemyksen mukaan Suomen tavoitteena tulisi olla, että työperäinen maahanmuuttoprosessi voidaan toteuttaa enintään kahdessa viikossa. Tämä prosessi sisältää

työluvan lisäksi useita muita käytännön järjestelyjä, kuten pankkitilin avaamisen, vahvan sähköisen tunnistusvälineen saamisen sekä esimerkiksi lasten koulu- ja päivähoitopaikkojen järjestämisen.

Pidämme erittäin tärkeänä, että pankkitilin avaaminen ja pankkiasiakkuuden perustaminen olisi mahdollista käynnistää jo ennen kuin henkilö saapuu Suomeen. Pankkiasiakkuus on käytännössä edellytys monien muiden palveluiden käyttämiselle, kuten palkkojen maksamiselle ja useiden viranomaispalveluiden hoitamiseksi. Myös työryhmän mietinnössä tunnustetaan, että pankkipalveluiden saatavuus on yksi tekijä, joka vaikuttaa Suomen houkuttelevuuteen työperäisen maahanmuuton näkökulmasta.

Jos pankkiasiointi käynnistyy vasta Suomeen saapumisen jälkeen ja siihen liittyy pitkiä käsittelyaikoja, voi koko viranomaisasiointin ketju hidastua merkittävästi. Tällöin yksittäinen pullonkaula voi viivästyttää työn aloittamista viikoilla tai jopa kuukausilla. Suomen kilpailukyvyyn kannalta olisi tärkeää, että pankkipalveluiden käyttöönotto voisi tapahtua viivytyksettä tai jo ennen maahan saapumista.

Suomen startup-yritykset rekrytoivat ulkomailta huippuosaajia usein kriittisiin tehtäviin, joissa yksittäisen työntekijän merkitys yrityksen menestykselle voi olla suuri. Kilpailu kansainvälisistä osaajista on kovaa, ja parhaat osaajat liikkuvat alueiden ja maiden välillä nopeasti. Suomen on näyttävä mahdollisimman sujuvana ja houkuttelevana kohteena sekä yrityksille, yrittäjille että korkean osaamistason työntekijöille.

Yksi keskeinen tekijä tässä on sujuva maahanmuuttoprosessi. Pankkipalveluiden saatavuus ja niiden nopea käyttöönotto ovat tärkeä osa tätä kokonaisuutta.

Lisäksi kiinnitämme huomiota pankkipalveluiden kielikysymykseen. Finanssialan tekemän kyselyn mukaan vain noin puolet pankeista tarjoaa asiakaspalvelua englanniksi. Kansainvälisen työvoiman näkökulmasta tämä on selkeä puute. Suomessa on kyettävä asioimaan sujuvasti englanniksi erityisesti palveluissa, jotka ovat keskeisiä yhteiskunnan toiminnalle.

Pankit hoitavat yhteiskunnallisesti erittäin keskeistä tehtävää, minkä vuoksi olisi perusteltua, että keskeiset pankkipalvelut, asiakaspalvelu ja asiakirjat ovat aina saatavilla myös englanniksi.

Sujuvampi ja nopeampi maahantuloprosessi hyödyttäisi yksilöiden ja yritysten lisäksi myös kansantaloutta. Suorat hyödyt näkyisivät siinä, että työnteke Suomessa voisi alkaa nopeammin, mikä lisäisi kansantaloudessa tehtyjen työtuntien määrää. Epäsuorat hyödyt puolestaan näkyisivät Suomen maabrändin ja houkuttelevuuden paranemisena kansainvälisten osaajien silmissä.

3. Huomionne muista esityksen yhteydessä arvioiduista aiheista (esim. yhdenvertaisuus, raportointi, jatkoselvittettävät aihekokonaisuudet)

Suomen startup-yhteisö pitää tärkeänä, että jatkovalmistelussa selvitetään keinoja sujuvoittaa pankkipalveluiden käyttöönottoa erityisesti niiden henkilöiden kohdalla, joilla ei vielä ole suomalaista vahvaa sähköistä tunnistautumisvälinettä. Tämä koskee erityisesti Suomeen työn perässä muuttavia kansainvälisiä osaajia, joiden pankkiasioinnin aloittaminen voi nykytilanteessa viivästyä huomattavasti.

Yksi keskeinen pullonkaula pankkiasiakkuuden avaamisessa on tällä hetkellä vaatimus fyysisestä konttorikäynnistä asiakkaan tunnistamiseksi. Suomen startup-yhteisö on yhdessä muiden toimijoiden kanssa ehdottanut jo vuonna 2024, että tästä menettelystä tulisi päästä eroon silloin, kun asiakkaan henkilöllisyys on jo luotettavasti todettu viranomaisprosesseissa.

Käytännössä tämä tarkoittaisi sitä, että viranomaisten tekemä henkilöllisyyden tunnistaminen voitaisiin hyödyntää myös pankkipalveluiden avaamisessa. Esimerkiksi Maahanmuuttoviraston, rajaviranomaisten tai muiden viranomaisten tekemä henkilöllisyyden todentaminen voitaisiin teknisesti välittää pankille siten, että pankki voisi luottaa tähän tunnistukseen asiakkuutta avatessaan. Tunnistetieto voitaisiin siis ketjuttaa viranomaiselta pankille turvallisten rajapintojen kautta.

Tällainen ratkaisu nopeuttaisi merkittävästi pankkipalveluiden käyttöönottoa ja vähentäisi tarvetta erillisille tunnistautumisprosesseille. Samalla se parantaisi viranomaisprosessien kokonaistehokkuutta ja vähentäisi päällekkäistä hallinnollista työtä. Vastaavasti maahanmuuttajan osoitetiedot pankkien käyttöön voitaisiin saada nopeasti Digi- ja väestötietoviraston rekistereistä.

Suomen startup-yhteisö katsoo, että digitaalinen ja viranomaisprosesseihin kytkeytyvä tunnistaminen olisi tärkeä askel kohti sujuvampaa työperäistä maahanmuuttoa ja kilpailukykyisempää toimintaympäristöä kansainvälisille osaajille.

Raportoinnin ja seurannan osalta pidämme myönteisenä, että perusmaksutilien avaamista ja epäämistä koskevaa dokumentointia ja tilastointia vahvistetaan. Tilastollinen seuranta ja valvonnan työkalujen kehittäminen ovat tärkeitä pankkikohtaisten erojen tunnistamiseksi ja yhdenvertaisuuden toteutumisen varmistamiseksi. Parempi tiedon saatavuus lisää järjestelmän läpinäkyvyyttä ja helpottaa mahdollisten rakenteellisten ongelmien tunnistamista pankkipalveluiden saatavuudessa.

4. Halutessanne voitte jättää tähän muita huomioita

-

Zad Youssef
Suomen startup-yhteisö ry